

Agerdyrkningsberetning.

(Fra Slutningen af Marts).

Tærskningen er nu tilendebragt de fleste Steder, og det viser sig da, at Kornudbyttet af Aaret 1870 har været et godt Middelaars. Hveden er den af Sædarterne, der har givet mindst, og navnlig især kun lidt i Landets vigtigste Hvedeegne: Lolland og Falster, hvor tillige Vægten kun er ringe. Udbyttet af den er isvrigt overordentlig ulige ikke blot mellem de forskjellige Egne, men selv mellem de enkelte Gaarde i samme Egn, hvilket for en væsentlig Del har sin Grund i at Sommerregnen kun faldt som Tordenbyger. Rugen var udmærket kærnesat og har ogsaa ved Tærskningen i Gjennemsnit givet et Par Fold mere end sædvanlig; den har iaar en god Vægt; bedst har den været paa Lolland-Falster og i Fyen; i Sjællands lettere Egne led den en Del af Tørken og blev skoldet, og desuden blev paa højtliggende Bønder Rugtoppene slidt en Del af Stormene. Byggen har navnlig i Fyen, men tildels ogsaa paa de andre Der givet et godt Udbytte af smukt Korn; i Sjælland, navnlig paa de lettere Bønder, hvor den blev modnet vel tidlig og hurtig, har Udbyttet ved Tærskningen derimod kun vist sig at være som i et almindeligt Aar. Havreudbyttet er lidt mindre end i et Middelaar med Undtagelse af de sydlige Der og navnlig Fyen, hvor den er en Del større; da Vejret i Slutningen af Høsten blev ustadigt, led Havrens Kærne navnlig paa fildige Bønder mere end de andre Sædarters. Udbyttet

af Kræter, Bønner, Bikker og Boghvede har været særdeles godt.

3 omstaaende Tabel er anført Gjennemsnitsfoldene for de forskellige Egne, opgivne i Tdr. pr. Td. Land og i hollandsk Bøgt. Til Sammenligning er der tillige anført Gjennemsnittet af de foregaaende 7 Aar, uddraget af Beretninger fra samme Steder som i indværende Vinter.

Vintersæden staaer i det Hele taget godt; den havde samlet Kræfter i det milde Vejr i November, inden Frosten i December lagde den i Vinterleje, af hvilket den ikke er blevet forstyrret i Vinterens Løb; thi Frosten, der i de første 3—4 Uger var Barfrost, trængte i kort Tid meget dybt; saavel fra Nerne som fra Inland opgives Frostkladens Tykkelse til lidt over 5 Kvarter; ved Zuletid faldt den første Sne af Betydning, og Jorden var nu snelagt i omtrent 2 Maanedes, hvorved Sæden skjærmedes mod at slides af Vinterstormene. Midt i Februar gif Vinden, der havde holdt sig østlig, om til Sydvest, d. 15de steg Varmen over Frysepunktet, og der indtraf nu en ualmindelig hurtig Lø, som ikke blot smaltede Sneen, men optøede tillige Jorden saa dybt, at den senere indtrædende svage Frost ingen Skade kunde gjøre paa Vintersæden ved, som ellers saa ofte, at overrykke Roden og hæve Planten ud af Jorden. Denne stod i en halv Snøs Dage ualmindelig fuld af Vand; i Lavninger og paa slet afgravede Jorder samlede sig ogsaa temmelig store Vanddamme, og hist og her forvoldte disse lidt Skade paa Vintersæden, men i det Hele taget sank Vandet hurtig bort, og det tørre Vejrlig i Marts Maaned hjalp desuden godt til at gjøre Jorden sund og bekvem. Paa Steder, hvor Vinterens stærke Snefog havde lagt tykke Snedhynger, vare Forholdene vel mindre heldige, men den Skade, som derved forarsagedes paa Vintersæden, har dog kun været ringe. Ved Marts Maanedes milde Vejr kom der Liv i Vintersæden, og vel brunede Nattefrosten i Maanedens Slutning en Del paa den, men det er dog ikke værre end almindeligt, og da Sæden havde faaet saa gode Kræfter, vil det ventelig ikke forvolde nogen Skade af Betyd-

Gjennemsnit af Goldene (Edr. pr. Td. Land) og af Kornets Vægt (hollandsk)

for Året 1870 sammenlignet med 1863—69.

	Sønde			Rug			2rd. Byg			6rd. Byg			Saurer								
	1870	1863—69		1870	1863—69		1870	1863—69		1870	1863—69		1870	1863—69							
	Edr.	Vægt	Edr.	Vægt	Edr.	Vægt	Edr.	Vægt	Edr.	Vægt	Edr.	Vægt	Edr.	Vægt	Edr.	Vægt					
Siælland ¹⁾	11,9	129,8	11,2	126,7	13,4	123,7	11,5	120,9	12,0	113,8	11,7	111,9	12,0	107,8	12,5	107,1	13,1	82,1	13,5	81,6	
Meen	10,0	125,5	11,2	126,5	12,0	119,0	12,4	119,6	13,0	112,0	11,8	112,4	11,0	107,0	14,0	107,5	7,5	82,5	14,8	78,8	
Samfj.		9,8	127,5		9,0	121,6		9,6	112,2		9,6	112,2		11,0					9,1	82,4	
Falster	7,2	124,0	12,6	127,6	13,5	120,0	10,1	122,0	11,7	114,0	11,6	111,9	14,0	110,0				16,5	80,0	15,8	81,6
Folland	8,5	127,5	12,0	127,5	14,0	125,0	10,9	121,4	11,7	114,5	10,4	111,6						14,0	80,0	11,4	76,0
Langeland	11,0	126,0	11,0	126,1	12,0	123,0	9,8	122,5	13,0	111,0	12,7	113,1	13,5	111,0				13,5		17,8	78,8
Fven ²⁾	10,5	129,0	10,5	126,7	15,0	124,0	11,8	121,2	15,2	114,0	11,6	111,5	15,5	109,0	12,5	106,4	15,5	80,0	13,6	79,0	
Sjælland:																					
a) gode Jorder ³⁾	11,2	129,1	10,7	124,7	11,5	121,6	10,6	119,0	10,1	111,7	10,7	111,4	10,7	104,0	10,8	103,9	12,6	78,4	13,5	78,6	
b) middelgode Jorder ⁴⁾	"	"	"	"	9,7	121,6	8,4	119,4	9,1	110,6	9,3	108,9	8,0	100,8	8,9	101,3	10,9	78,8	10,6	77,7	
c) simple Jorder ⁵⁾	"	"	"	"	7,1	121,6	6,9	118,6	7,4	110,0	7,5	108,8	8,1	99,7	6,7	100,4	6,7	70,2	7,5	75,4	
Σ Gjennemsnit ⁶⁾	10,1	127,2	11,1	126,7	12,0	122,2	10,0	120,6	11,5	112,4	10,7	111,3	11,6	106,1	10,9	104,4	12,3	79,0	12,6	78,9	

1) Amager indbefattet.

2) Eghorseng indbefattet.

3) Østhyften fra Kolbing til Randers (undtagen Grenaa og Øbeltoft), Mors, Salling, Halsborgene fra Simsfjorden til Sønderland.

4) Øbeltoft-, Grenaa-, Søbro- og Maritageregenen, Viborg- og Hølsfjæbrogenen samt det sydlige Vestsjælland.

5) Det nordlige Vestsjælland, Eggstør- og Silkeborgene, Himmerum Herred og Vestsjælland.

6) Da dette Gjennemsnit er udtaget af den ovenstående Tabel, og de enkelte Beretninger derved faa ulige Betydning, efterform Tallene for de ulige Landsdele snart ere udtagne af flere, snart af færre Beretninger, kan det ikke betragtes som et forrettet Udtryk for hele Landets Gjennemsnitsfold.

ning, med mindre ogsaa April skulde bringe stærk Nattefrost. Medens man altsaa i det Hele taget er godt fornøjet med Hveden og Rugen i Njeblikket, er der selvfølgelig dog en Del Forskjel mellem de enkelte Egne, og navnlig ere Beretningerne fra det nordøstlige Sjælland, hvor man har lidt mest af Vandet i Tøbrudstiden, og fra enkelte Stet afgravede Egne af Snyland mindst gunstige; Kapsen, hvoraf der iøvrigt iaar er saaet endnu mindre end i de sidst forløbne Aar, er derimod ikke god; den blev i Efteraaret for en Del opædt af Orm, og Jorden blev da undertiden ompløjet og besaaet med Vinterrybs, men denne er kun svag og er allerede for en væsentlig Del ødelagt af Nattefrosten.

Kløveren har ikke overstaaet Vinteren saa godt som Hveden og Rugen; den var dybere rodfæstet, og Jorden var derfor endnu frofsen omkring det nedre Rodparti, da Marts Maanedes Nattefrost indtraf. En Del, navnlig af 2det Aars Kløver, er derfor udfrosset, og første Aars Kløvermark er jo meget tynd, da sidste Sommer var saa tør og ugunstig.

Højbjergningen ifjor var i Reglen kun ringe, ogsaa Halm-mængden navnlig af Hvede- og Baarsædshalm var mindre end almindelig, og om man end derfor mange Steder havde en Del gammel Halm, var man dog i Reglen strax fra Indbindingen klar paa Nødvendigheden af at maatte økonomisere med Halmfodret, hvorom end yderligere Møddingerne noksom afgive Vidnesbyrd, da de i Reglen ere meget fattige paa Stroelseshalm. De høje Smørpriser opfordrede desuden endnu mere end almindeligt til at anvende en Del Kraftfoder, navnlig Palmekager og Klid; derved sparede end yderligere paa Halmen. Det vil derfor nok i de fleste Egne være muligt at overføre Besætningerne uden Fodermangel, men kun meget sjældent vil der blive noget tilovers, thi dels tog man mange Steder Kvæget allerede paa Stald midt i Oktober, da baade det raakolde Vejr og temmelig simple Græs stærkt opfordrede dertil, og dels og navnlig har Halmen, selv hvor den var vel bjerget, viist sig overordentlig udruj; for en Del skyldes dette maaste nok Vin-

terens strænge Kulde, hvorved der altid gaaer mere Foder med men det synes ogsaa rimeligt, at sidste Sommers ejendommelige Vegetationsforhold have kunnet have Indflydelse derpaa. I en Beretning fra Egnen Nord for Vejle Fjord hedder det om dette Punkt: „Det er især Byghalmen, som er udrøj, og som Kvæget vanskeligt vil æde; Hvedehalmen æde de som oftest langt hellere, selv om der er taget Langhalm af den. Grunden hertil er formodentlig, at Tørken har generet Byggen mere end Hveden, der jo altid bliver saaet i den kraftigste og stærkest gjødede Jord, og det synes som om Byghjærnen, for at blive fuld udviklet, har maattet trække alle Stofferne til sig fra Straaet, hvorved dette er blevet usædvanlig stærkt træstofholdig og fattigere paa Næringsindhold end ellers“. — De fleste Steder vil Foderet dog kunne holde ud til Begyndelsen eller Midten af Maj, og fra Fyen med omliggende Smaaøer og det nordlige Jylland meddeles endog, at Foderet er rigelig tilstede, men fra de lettere Egne, navnlig Heden i Jylland, lyde Klagerne over Foder-mangel derimod allerede stærkt; megen Halm opkjøbes til 15—16 ¥ pr. *STN* i de bedre Egne Ost for Heden og føres ad Jernbanen og pr. Arel ind til Gaardene i denne, men Efter-spørgselen er langt større end Tilbudet, og længere inde i Heden, navnlig hvor man holder mange Faar, som imod Sædvane have maattet fodres paa Stald hele Vinteren, er Halmforraadet allerede yderst ringe; i Begyndelsen af Marts bleve Faarene drevne i Heden, og oftere har man senere hen i Maaneden maattet lade Ungkvæget følge efter.

At „Sommerfult er værre end Vinterfult“ har man i Aar maattet sande, thi skjønt der som ovennævnt er opfodret mere Kjerne og Kraftfoder end almindelig, har det i Reglen dog ikke været muligt at faa Kvæget, der formedelt sidste Sommers flette Græsning kom paa Stald i slet Huld, bragt nogenlunde i Stand i Vinterens Løb. Ogsaa Mælkeudbyttet har af samme Grund været mindre end almindelig.

Kvægets Sundhedstilstand har derimod været god; kun hist og her, navnlig paa Sjælland, Volland og Falster, har

man sporadisk havt Mund- og Klovesygen i mild Grad, og fra den østlige Limfjordsegn tales om, at Stivsygen har viist sig enkelte Steder. Derimod har Kælningen iaar været mindre heldig end almindelig i de fleste af Landets Egne, idet Køerne dels ikke ere blevne rene, saa at Efterbyrden i større eller mindre Grad maa raadne bort, hvorved de svækkes meget, og de dels have født for tidlig eller kastet. Kastningen, der paa enkelte Gaarde har fundet Sted hos indtil 20 % af Besætningen, synes iøvrigt mange Steder at være en Følge af Mund- og Klovesygen; et Bevis herfor høves fra en Gaard Sønden for Frederiksborg, hvor alle de Køer, der ifjor led af denne Sygdom, iaar enten have kastet eller født mindre fuldkomne Kalve, medens den raske Del af Besætningen har kælvnet normalt og født store Kalve.

Det ualmindelige stærke Hestefalg i forrige Sommer er fortsat gennem hele Vinteren lige op til den sidste Tid, og Priserne ere efterhaanden blevne saa høje, som man ikke før har kjendt dem, navnlig for de simplere Heste, der ofte betales med 100 Rdl over den almindelige Pris. Virkningerne af dette store Hestefalg ville vist blive kjendelige i længere Tid ved at Priserne nu i nogle Aar vedblivende holde sig høje, og dette kan kun betragtes som heldigt, da Hesteholdet før Krigen var større end ønskeligt i Forhold til Forbruget og Affætningen. Desuden har det selvfølgelig været en stor Fordel for Landmændene at kunne faa deres gamle men fede Heste ombyttede med yngre men mindre vel holdte uden nogen Udgift, og for de hesteopdrættende Egne har det naturligvis været et særdeles godt Aar; dog ere de lette Egne, navnlig Hedeegnene i Jylland, maasse dem, der have høstet størst Fordel af det store Hestefalg til høje Priser, thi dels trængte man i disse Egne stærkt til Penge og Driftskapital og dels vil man nu atter komme til noget mere end i de sidste Aar at bruge Stude til Arbejde, hvorved disse ville holdes i Pris, og der vil spares Korn.

Vinterarbejderne ere fremmede godt. Tærstningen, der allerede er endt hos Bønderne, vil ogsaa være sluttet paa de

større Gaarde til Udgangen af Marts; der er iaar tærstet med Plejl mange Steder, hvor man ellers bruger Massine, dels for at gjøre Halmen drøjere at fodre med, og dels fordi der har været god Tid til Tærstearbejdet. Det Bløjningsarbejde, hvis Udførelse blev forhindret ved Vinterens Komme, er bleven fuldført i Marts Maaned. Stovkjørsel og Gruskjørsel til Vejene, ligesom ogsaa Sammentkjørslen af Byggemateriale har kunnet finde Sted de fleste Steder uden Vanskelighed. Derimod har Mærgelkjørslen mange Steder været standsset, dels fordi Frosten var saa haard, at man ikke kunde holde Mærgelgravene aabne, dels fordi disse ofte feg fulde af Sne. Endnu større Ulighed er der mellem Beretningerne om Gjødningskjørslen fra de forskjellige Egne. I nogle Egne har man i Vinterens Løb kunnet udføre al Gjødningen og sprede den; i andre, hvor Snelaget paa Markerne var for tykt til uden Fare at sprede Gjødningen, har man udført den og sat den i Markmøddinger, og atter i andre har Snelaget paa Vejene og Markerne været saa stort, at man i selve Vintertiden næsten ingen Gjødning fik udført, og da Løbruddet indfandt sig, var dette saa voldsomt, at man kun i et Par Dage kunde færdes paa Marken, inden Jorden var saa opblødt, at den vilde blive slemt opført ved da at fortsætte Gjødningskjørslen. Imidlertid blev Jorden en halv Snes Dage ind i Marts allerede saa tør, at man kunde færdes paa den, og ikke blot blev da den resterende Gjødningskjørsel fuldført, men mange Steder blev den spredte Gjødning ogsaa nedpløjet. Ogsaa kom i Marts Maaned Dræningsarbejderne og Grøstegravning stærkt i Gang, og alle Arbejder vare derfor særdeles godt fremmede ved Slutningen af Marts.

Foruden de nævnte Arbejder lagde Snefastning, navnlig i Februar, fortrinsovis Beslag paa Tiden. Der har derfor ikke været ret megen Arbejdsløshed i Vinter, og derfor ere Arbejderne, trods de høje Priser paa Fødevarer og den stærke Kulde, komne bedre over Vinteren, end man skulde have ventet. I enkelte brændselsfattige Egne, f. Ex. Marsten Sønden for Ribe, har der imidlertid i den sidste Tid været en gennemgaaende

Brændselstrang, da Beholdningerne slap op, og Tilførslen var meget besværlig og kostbar.

Af de modtagne Beretninger hid sættes isørigt følgende:

Fra Hollands Nørreherred: „Dampkraftens Anvendelse her paa Egnen synes stadig at vinde Terrain, og flere Anlæg paatænkes. En af en herværende Landmand paa Maskinfabrikken „Godthaab“ ved Raskov bestilt Damptærskemaskine med Halmlevator tilbydes Egnens Landmænd tilleje i indeværende Aar. Alt forrige Aar udlejedes lignende fra England indforskreve Apparater og benyttedes med Tilfredshed paa flere Gaarde. Vilkårene ere følgende: Fra August til Nytaar betales for hver Td. af Hvede og Rug 2 R , Byg 1 R 8 β , Havre eller Blandsæd med overvejende Havre 1 R 4 β ; fra Nytaar til Foraars Hvede og Rug 1 R 12 β , Byg 1 R 4 β , Havre eller Blandsæd med overvejende Havre 1 R . Kullene leveres, men maa afhentes i nærmeste Kjøbstad. Maskinerne afhentes af Brugeren, som skal give Klægger og Fyrbøder, der følge med, Kost og Bolig. For at bidrage til at fremskynde Arbejdet, lønner Udlejeren de medfølgende Folk med Betaling efter det tærskede Løndeantal.

Af kjølingsmetoden indføres flere og flere Steder; da her saa godt som ingen Kilder findes, almindeligt Brøndvand vel vanskelig vil tilvejebringe den ønskelige Kjølighed, og Grønsandslaget er for langt borte, til at man tør gjøre sig noget Haab om et heldigt Udfald af Boring af artefiste Brønde, er man alene henvist til Afbenyttelsen af Is. Indsamlingen af Is har saaledes funden Sted i en temmelig storartet Maalestok; kun undtagelsesvis findes Iskuse; man har saaledes opsamlet i Dyrger; den saa almindelig anbefalede Tørvejord til Pakning og Dækning findes her kun sparsomt; at tilføre den fra fjerntliggende Steder vilde blive for besværligt og kostbart; her er flere Steder benyttet Avner til Udfyldning af alle Abninger og til Dækning nærmest Isen, medens der yderst er dækket med et tykt Lag Tang. Enkelte have forsøgt at opbevare Isen i Afdelinger af Verlader og Verhuse; Isen er da opstablet c. 1 Al. fra Væggene, Mellemrummet er udfyldt med Haffelse nærmest Isen og Foder langs Væggene, ligesom samme Dækningsmateriale er anvendt ovenpaa Isdyngen. Der er vel næppe noget Spørgsmaal om, at Indsamling af Is har fundet Sted mange Steder i Landet; det var ønskeligt, om Resultaterne af de forskellige Opbevaringsmaader bleve offentliggjorte forinden tilstundende Vinter. Isens Opbevaring vil komme til at spille en Hovedrolle ved Afkjølingsmetoden, og det gjælder om, at denne kan udføres saa simpelt og

med saa ringe Bekostning som muligt, om Methoden skal kunne optages ogsaa i den mindre Bedrift, hvor den maaste tilbyde de væsentligste Fordele.

For ikke mange Aar tilbage foretoges paa ikke saa Gaarde en gjennemgribende Forandring i Kreaturholdet, idet man ombyttede Køholdet med de saakaldte spanske Faar; man begynder nu atter at vende tilbage til de gamle Forhold, maaste noget begrundet i de nedadgaaende Uldpriser, og der er Grund til at antage, at Flere og Flere ville følge efter, om denne Omgjøren ikke var forbunden med saa bethdelige og for Mange trykkende Bekostninger."

Fra Aarhuseggen: „Stude, der i Efteraaret vare vanskelige at anbringe, søges nu stærkt og til høje Priser til Græsning i Marken. Ogsaa Priserne paa Kælvæver ere særdeles høje, og Tilbudene især af gode Køer ere meget saa. Frigivelsen af Indførsel af vort Kvæg til Storbritannien har foranlediget, at Oversendelsen af jydsk Kælvæver atter er begyndt i større Omfang, og som det synes, bringer denne Forretning Affenderne et godt Udbytte. Der affendes kun Køer af nogen Størrelse, her vel i Reglen kjøbt til en Pris af 75 til 100 Rd. Selvfølgelig medvirker dette ogsaa til, at Priserne paa godt Malfekvæg blive høje. Forsendelsen af Stude, der dog i Reglen paa ingen Maade kunne kaldes udsædede efter engelsk Begreb, har funden Sted i jevnt Omfang i afvigte Efteraar og i Løbet af Vinteren, saa vidt Isforholdene have tilladt det. Med Dampskibene „Hengest“ og „Horsa“ er i Aaret 1870 udført fra Aarhus og Frederikshavn 2548 Str. Kvæg, 1458 Faar og 862 Svin. Udsørslen fra disse Byer besørjes næsten udelukkende til Leith og Newcastle. Et i Randers hjemmehørende Skib farer stadig paa London mest med Kreaturer“.

Fra Frederikseggen: „Mine Kobfrugter have i Vinter holdt sig udmærket i Batterier kun dækkede med Tang paa omtr. 3 Kvarters Tykkelse, og det uagtet vi havde en meget haard Frost, indtil 20° i nogen Tid. — Mine Forsøg med Kobfrugter sidste Sommer gav følgende Resultat:

Hvide Gulerrødder . . . 441 Tdr. pr. Td. Land

Runkelroer:

Obendorf	280	—	—
lange røde	288	—	—
Flasse	215	—	—
Pohls	313	—	—
Elvertan	274	—	—

Til hver Sort var anvendt en halv Skp. Land. Alle mine Rodfrugter havest paa flad Jord. Kunkelroerne med 18 Tommers Afstand paa begge Maader“.

Fra Løgstøregnen: „Denne paa Fremskridt i Landbruget ellers temmelig tarvelige Egn har i de sidste Par Aar kunnet glæde sig ved at se en mere almindelig Draining begynde at faa Indpas, samt at det ogsaa nu er begyndt at gaa op for Landbrugerne, at det kan betale sig at ofre Kraftfoder paa sin Besætning, hvilket derfor nu næsten overalt bliver anvendt. Man maa for denne Egns Vedkommende beklage Manglen paa gode Tillægsdyr af enhver Slags, men man haaber, at den fornødig oprettede Landbosforening særlig vil have sin Opmærksomhed henvendt paa dette saare vigtige Punkt.“

Fra Ringkjøbingegnen: „Ogsaa i denne affides Egn kan man mærke, at Agerbruget og især Kvægholdet gaaer frem. Bønderne have faaet større Mod paa at sætte deres Penge i Jordens Forbedring. Brak, Mærgling og Draining bliver almindeligere, men der knibes som oftest, hvor der ikke burde knibes, og derfor blive mange Grundforbedringer ikke saa lønnende, som de kunde være, naar Alt blev gjort godt. Man vil lade sig nøje med at sætte en 2-aars Plag selv anden for en sværere Harve eller dybere gaaende Plov, hvoraf Følgen bliver, at enten ødelægges Plagen, eller Arbejdet ikke bliver, som det burde være. Ogsaa er Klagen over Pengemangel meget almindelig, uagtet de sidste Aar ingenlunde have været ugunstige for Vestjyllands bedre Egne. Grunden dertil mener jeg først og fremmest maa søges hos Behoerne i Mangel paa Sparommelighed, idet de mene at holde godt Hus, naar deres Udgifter ikke overstige deres Indtægter. Ingen opsamler som i tidligere Tider Kapitaler, og Laan maa som oftest gjøres i Sparekasser og Kreditforeninger. Luxus stiger i mange Retninger, og Silberne blive flere og kostbarere. Saaledes gaaer det vel over det hele Land, men her staaer det ikke i passende Forhold til Fremskridtene i Landhusboldningen. Daarlige Aar ville derfor ogsaa her føles mere end i Almindelighed“.

Fra Brøns: „Fodningen synes mig burde vinde Indgang, thi man kan uden særdeles Held nok regne at faa 18 \mathcal{L} om Ugen i Gjennemsnitsubbytte det ene Aar med det andet, og naar Fodret saa bestaaer af lidt Hø, en Del Halm og 13—14 til 15 \mathcal{A} af det ringeste Korn, saa synes mig, at man maa kalde det Tilfredsstillende. Jeg har i de 7 Aar, jeg har været her, gjennemsnitlig havt 2 \mathcal{R} 5 \mathcal{L} 2 β pr. Uge eller 2 \mathcal{L} 7 β om

Dagen, og jeg vilde have havt lidt mere, hvis jeg navnlig i Begyndelsen havde havt lidt bedre Kjendskab til Kreaturer og Priser.

Der bliver i Brøns foretaget adskillige Gjennemskjæringer ved Aaløbet; i Reisby Sogn faa vi slaaet en Sluse for Aaløbet for at forhindre Vandets Udløb i Havet; der sættes dernæst en stor Sneglemølle til 700 Rd., som skal male Vandet op paa Marstengen Nord for Aaen, omtrent 200 Demat, og een Cyd for til 300 Rd. og 70 Demat. Da Slusen er slaaet langt mod Vest kunne vi afbenytte Vandet til Vanding, det løber saa i Aaen østen for Slusen igjen, og der gaaer altsaa, naar vi ønske det, slet intet ud i Havet, saa vi haabe, den lille Aa paa den Maade vil kunne give nok. Der er jo nok en Del Udlæg ved Anlægget, men vi ville dog kun faa en Udgift af 7 Rd. pr. Demat og ville altsaa ved at avle kun et Læs Hø mere iaar have alle Omkostningerne dækkede. Vandingen skeer her mest ved at sætte Fennerne, hvorom i Reglen er en Vold, 2—3" under Vand i et Par Dage, saa lade det løbe bort, og dette gjentages 2—3 Gange i Løbet af April, Maj og Juni Maaned, saa snart man skjønner, det vil være gavnligt; man er paa den Maade sikker paa mindst 2½ Læs indtil 3½ og ellers er det almindeligt 1—2 Læs".

Fra Bornholm: "Draining indføres mere og mere og fra en Gaardejer i Ect. Ibs Sogn meddeles, at den næsten er almindelig paa hver Gaard i dette Sogn.

Kunstig Gjødning er almindelig overalt, ja er endog snart almindelig hos Husmændene. Der bruges mest sur fosforsur Kalk; men Flere og Flere slutte sig til Gjødningsforeningen her paa Den, som indkjøber Superfosfat og Guano.

Ejendommene stige i en usforholdsmæssig Grad:

- 1) En god Gaard paa 70 Tdr. Land uden Besætning uden Indbo og Udbo er solgt til 18,000 Rd.; en almindelig god Gaard uden Besætning, 60—80 Tdr. Land, 12—14000 Rd.
- 2) Et Hus til 2 Hestes Avl som Ejendom . . . 4000 Rd.
 — " 1 — — som Fæstjord (nyt). 1200 —
 — " 1 — — som Ejendom . . . 2000 —
 — med 4 Tdr. Land som Fæstjord . . . 4—600 —
 Løn for en Tjenestekarl (1ste Karl) . . . 60—80 Rd.
 — " Tjenestepige (1ste Pige) . . . 20—24 —

Daglønner arbejdet betales forstjelligt:

- 1) En Arbejdsmand hos en Bonde faaer flere Steder 1 ½ daglig baade Sommer og Vinter og tillige hver 25de—30te

Td. Sød der tærstes, hans Arbejde bliver betydelig lettet ved Tærstemaschinen; Høstarbejde 2 ½ daglig.

- 2) atter andre Steder faaer en Arbejdsmand 4 ½ om Sommeren, 3 ½ om Vinteren, paa egen Koft."

De oß meddelte Føddangivelsler (Tdr. pr. Td. Land) ere følgende:

Egnen Vest for Helsingør: Hvede 12—15 Tdr. til 130—132 Pd., Rug 16—20 Tdr. til 128 Pd., 2rd. Byg 14 Tdr. til 114 Pd. og Havre 16—20 Tdr. til 84 Pd.

Egnen Nordvest for Frederiksborg: Hvede 15 Tdr. til 132 Pd., Rug 16 Tdr. til 122 Pd., 2rd. Byg 12 Tdr. til 112 Pd., 6rd. Byg 11 Tdr. til 106 Pd., Havre 16—17 Tdr. til 84 Pd., Ærter 7—8 Tdr., Kartofler 100 Tdr. og Kunkelroer 200 Tdr.

Amager: Hvede 10—12 Tdr. til 129—131 Pd., Rug 12—15 Tdr. til 124—127 Pd., 2rd. Byg 14—16 Tdr. til 115—117 Pd., 6rd. Byg 16—20 Tdr. til 106—110 Pd., Havre 16—20 Tdr., Kartofler 40—50 Tdr., Kunkelroer 200—300 Tdr., Gulerødder 250—350 Tdr.

Egnen mellem Kjøge og Roeskilde: Hvede 10 Tdr. til 130 Pd., Rug 15 Tdr. til 124 Pd., 2rd. Byg 12 Tdr. til 115 Pd., 6rd. Byg 10 Tdr. til 110 Pd. og Havre 10 Tdr.

Egnen Vest for Roeskilde: Hvede 12—13 Tdr. til 130 Pd., Rug 12—13 Tdr. til 124—126 Pd., 2rd. Byg 10—11 Tdr. til 113—116 Pd., 6rd. Byg 10 Tdr. til 108—111 Pd., Havre 10—12 Tdr. til 76—80 Pd. og Ærter 6—8 Tdr.

Ringstedegnen: Hvede 6—18 Tdr. til 124—130 Pd., Rug 10—12 Tdr. til 120—124 Pd., 2rd. Byg 9—12 Tdr. til 110—118 Pd., 6rd. Byg 8—10 Tdr. til 102—108 Pd., Havre 10—12 Tdr. og Ærter 4—8 Tdr.

Egnen mellem Kallundborg og Slagelse: Hvede 8—13 Tdr. til 127—130 Pd., Rug 10—14 Tdr. til 120—124 Pd., 2rd. Byg 10—13 Tdr. til 112—116 Pd., 6rd. Byg 12—14 Tdr. til 108—112 Pd., Havre 10—14 Tdr. til 80—85 Pd. og Ærter 7—10 Tdr.

Egnen mellem Slagelse og Stjælskør: Hvede 12 Tdr. til 130 Pd., Rug 12 Tdr. til 122 Pd., 2rd. Byg 12 Tdr. til 114 Pd., 6rd. Byg 10 Tdr. til 108 Pd., Havre 12 Tdr. til 80 Pd., Ærter 8 Tdr., Kartofler 80 Tdr. og Rodfrugter 130 Tdr.

Egnen Nord for Slagelse: Hvede 10 Tdr. til 130—134 Pd., Rug 12 Tdr. til 122—125 Pd., 2rd. Byg 10—15 Tdr.

til 110—115 Pbd., 6rd. Byg 12—16 Tdr. til 106—112 Pbd., Havre 10—15 Tdr. til 80—85 Pbd., Værter 7—10 Tdr. og Kartofler 60 Tdr.

Eggen mellem Næstved og Sorø: Hvede 8—16 Tdr. til 124—130 Pbd., Rug 12—18 Tdr. til 120—124 Pbd., 2rd. Byg 8—14 Tdr. til 110—118 Pbd., Havre 10—16 Tdr. til 78—84 Pbd. og Værter 8—12 Tdr.

Stevns: Hvede 10—14 Tdr. til 128—133 Pbd., Rug 12—14 Tdr. til 124—126 Pbd., 2rd. Byg 12—14 Tdr. til 109—116 Pbd., 6rd. Byg 12—14 Tdr. til 106—110 Pbd., Havre 10—15 Tdr. til 80—85 Pbd. og Værter 8—10 Tdr.

Den sydbøstlige Del af Sjælland: Hvede 8—10 Tdr. til 126—128 Pbd., Rug 9—11 Tdr. til 122—124 Pbd., 2rd. Byg 10—11 Tdr. til 112—114 Pbd., 6rd. Byg 12—13 Tdr. til 104—106 Pbd., Havre 10—12 Tdr. til 84—85 Pbd. og Værter 6—8 Tdr.

Møen: Hvede 10 Tdr. til 123—128 Pbd., Rug 12 Tdr. til 118—120 Pbd., 2rd. Byg 12—14 Tdr. til 110—114 Pbd., 6rd. Byg 10—12 Tdr. til 106—108 Pbd., Havre 5—10 Tdr. til 80—85 Pbd. og Værter 8—10 Tdr.

Det nordlige Falster: Hvede 4—10 Tdr. til 122—126 Pbd., Rug 14—18 Tdr. til 120—124 Pbd., 2rd. Byg 10—14 Tdr. til 110—116 Pbd., Havre 14—20 Tdr. til 80 Pbd. og Værter 8—12 Tdr.

Det sydlige Falster: Hvede 7—8 Tdr. til 124 Pbd., Rug 10—12 Tdr. til 118 Pbd., 2rd. Byg 10—13 Tdr. til 115 Pbd., 6rd. Byg 13—15 Tdr. til 110 Pbd., Havre 14—18 Tdr., Bønner 16—18 Tdr., og Værter 11—13 Tdr.

Rødbheggen: Hvede 6—10 Tdr. til 124—128 Pbd., 2rd. Byg 12—14 Tdr. til 112—116 Pbd., Havre 14—16 Tdr. til 80 Pbd., Værter 12 Tdr., Kunkelroer 250—300 Tdr. og Raalrabi 250 Tdr.

Hollands Nørreherred: Hvede 6—12 Tdr. til 128—130 Pbd., Rug 14 Tdr. til 125 Pbd., 2rd. Byg 9—12 Tdr. til 112—118 Pbd., Havre 12—14 Tdr. og Værter 8 Tdr.

Fangeland: Hvede 10—12 Tdr. til 124—128 Pbd., Rug 10—14 Tdr. til 122—124 Pbd., 2rd. Byg 12—14 Tdr. til 110—112 Pbd., 6rd. Byg 12—15 Tdr. til 110—112 Pbd., Havre 12—15 Tdr. og Værter 8—12 Tdr.

Thorsøng: Hvede 8—10 Tdr. til 130 Pbd., Rug 14—16 Tdr. til 126 Pbd., 2rd. Byg 14 Tdr. til 112—114 Pbd., 6rd. Byg 14—16 Tdr. til 110 Pbd., Havre 12—14 Tdr. til 74—78 Pbd., Bønner 6—8 Tdr., Værter 8—10 Tdr., Kunkelroer 200 Tdr. og Kartofler 50—70 Tdr.

Åsfensøegnen: Hvede 8—16 Tdr. til 128 Pd., Rug 14—16 Tdr. til 122 Pd., 2rd. Byg 15—18 Tdr. til 115 Pd., 6rd. Byg 16 Tdr. til 108 Pd., Havre 18 Tdr. til 84 Pd., Værter 12 Tdr., Boghvede 14 Tdr., Kartofler 25 Tdr. og Runkelroer 180 Tdr.

Dronninglund og Omegn: Rug 10—12 Tdr. til 118—120 Pd., 6rd. Byg 10 Tdr. til 102—104 Pd. og Havre 12 Tdr. til 78—80 Pd.

Løgstøregnen: Rug 9 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 8 Tdr. til 110 Pd., 6rd. Byg 8 Tdr. til 100 Pd. og Havre 9 Tdr. til 75—76 Pd.

Egnen mellem Aalborg og Hadsund: Hvede 12 Tdr. til 128—130 Pd., Rug 12 Tdr. til 118 Pd., 2rd. Byg 10 Tdr. til 110—116 Pd., 6rd. Byg 10 Tdr. til 100—106 Pd. og Havre 8—20 Tdr. til 76—80 Pd.

Egnen mellem Aalborg og Hobro: Rug 6 Tdr. til 122 Pd., 2rd. Byg 5—6 Tdr. til 112—113 Pd., Havre 3—4 Tdr. til 75 Pd., Kartofler 5—10 Tdr. og Rodfrugter 75 Tdr.

Egnen Sydøst for Randers: Hvede 10—12 Tdr. til 130 Pd., Rug 9—11 Tdr. til 118—122 Pd., 2rd. Byg 8—10 til 106 à 114 Pd., 6rd. Byg 9—10 Tdr. til 98—105 Pd., Havre 10—11 Tdr. til 76—82 Pd., Værter 6—10 Tdr., Boghvede 4 Tdr., Kartofler 60—80 Tdr., Rotabaga og Kaa-rabi 200 Tdr. og Turnips 220 Tdr.

Grenaa Omegn: Hvede 6—12 Tdr. til 125—130 Pd., Rug 8—12 Tdr. til 120—125 Pd., 2rd. Byg 6—12 Tdr. til 108—116 Pd. og Havre 8—14 Tdr. til 78—82 Pd.

Væltostegnen: Hvede 12 Tdr. til 134 Pd., Rug 10 Tdr. til 124 Pd., 2rd. Byg 12 Tdr. til 112 Pd., Havre 14 Tdr. til 82 Pd., Kartofler 80 Tdr., Gulerødder 300 Tdr. og Roer 180 Tdr.

Egnen ved Kalsøvig: Hvede 10—15 Tdr. til 128—134 Pd., Rug 12—15 Tdr. til 120—124 Pd., 2rd. Byg 10—13 Tdr. til 112—116 Pd., Havre 10—16 Tdr. til 78—84 Pd. og Værter 8—12 Tdr.

Egnen Syd for Aarhus: Hvede 8—16 Tdr. til 126—134 Pd., Rug 10—15 Tdr. til 122—128 Pd., 2rd. Byg 10—16 Tdr. 110—118 Pd., 6rd. Byg 8—15 Tdr. til 102—108 Pd., Havre 10—18 Tdr. til 77—82 Pd. og Værter 8—12 Tdr.

Horjens Omegn: Hvede 12 Tdr. til 130 Pd., Rug 14 Tdr. til 124 Pd., 2rd. Byg 12 Tdr. til 112 Pd., 6rd. Byg 12 Tdr. til 108 Pd. og Havre 16 Tdr. til 80 Pd.

Den sydlige Del af Hatting Herred: Hvede 12 Tdr. til 130 Pd., Rug 12 Tdr. til 125 Pd., 2rd. Byg 10 Tdr. til

112 Pbd., Havre 15 Tdr. til 80 Pbd., Værter 10 Tdr., Kartofler 60 Tdr., Kunkelroer 180 Tdr., Turnips 200 Tdr. og Gulerødder 225 Tdr.

Omegnen af Frederiks: Hvede 7 Tdr. til 128 Pbd., Rug 13 Tdr. til 124 Pbd., 2rd. Byg 10 Tdr. til 114 Pbd., 6rd. Byg 10 Tdr. til 107 Pbd., Havre 13 Tdr. til 78 Pbd., Værter 8 Tdr. til 130 Pbd. og Boghvede 10 Tdr. til 106 Pbd., Kartofler 50 Tdr. og Kobsfrugter 250 Tdr., Tobak 2000—2500 Pbd.

Mors: Hvede 11—13 Tdr. til 124—125 Pbd., Rug 10—12 Tdr. til 117—119 Pbd., 2rd. Byg 8—10 Tdr. til 107—108 Pbd., 6rd. Byg 9—11 Tdr. til 99—100 Pbd., hvid Havre 11—13 Tdr. til 75—77 Pbd. og broget Havre 10—12 Tdr. til 66—67 Pbd.

Salling: Rug 11 Tdr. til 120 Pbd., 2rd. Byg 11 Tdr. til 108 Pbd., 6rd. Byg 12 Tdr. til 104 Pbd. og Havre 15 Tdr. til 78 Pbd.

Lysgaard Herred: Hvede 6—8 Tdr. til 123—126 Pbd., Rug 9—12 Tdr. til 123—126 Pbd., 2rd. Byg 7—9 Tdr. til 109—112 Pbd., 6rd. Byg 6—8 Tdr. til 101—105 Pbd. og Havre 5—8 Tdr. til 70—80 Pbd.

Egnen mellem Silkeborg og Herning: Rug 6 Tdr. til 115—120 Pbd., 2rd. Byg 6 Tdr. til 108—110 Pbd., 6rd. Byg 7 Tdr. til 90 Pbd., Havre 7 Tdr. til 60—70 Pbd., Værter 4—5 Tdr., Boghvede 6—8 Tdr. til 60—70 Pbd., Kartofler 15—20 Tdr. og Roer 80—100 Tdr.

Hammerum Herred: Rug 6 Tdr. til 118 Pbd., 2rd. Byg 6 Tdr. til 110 Pbd., 6rd. Byg 6 Tdr. til 98 Pbd. og Havre 6 Tdr. til 65 Pbd.

Egnen mellem Skive og Holstebro: Hvede 7—8 Tdr. til 125 Pbd., Rug 6—8 Tdr. til 118 Pbd., 2rd. Byg 7—8 Tdr. til 108 Pbd., 6rd. Byg 4—10 Tdr. til 95 Pbd., Havre 6—16 Tdr. til 70—84 Pbd., Værter 4—10 Tdr., Boghvede 6—12 Tdr. til 100 Pbd. og Kartofler 30—50 Tdr.

Egnen omkring den sydlige Ende af Ringkjøbing Fjord: Rug 4—7 Tdr. til 125—130 Pbd., 6rd. Byg 5—8 Tdr. til 101—106 Pbd., Havre 3—7 Tdr. til 67—77 Pbd., Værter 3—5 Tdr. til 134—139 Pbd. og Boghvede 5—9 Tdr. til 101—106 Pbd.

Egnen mellem Varde og Ribe: Hvede 2—8 Tdr., Rug 6—12 Tdr. til 120—125 Pbd., 2rd. Byg 9—10 Tdr. til 110—112 Pbd., 6rd. Byg 8—18 Tdr. til 98—108 Pbd., Havre 6—8 Tdr. til 66—72 Pbd., Værter 4—6 Tdr. og Boghvede 8—12 Tdr. til 105—108 Pbd.

Egnen mellem Ribe og Rørding: Rug 7 Tdr. til 125 Pbd., 6rd. Byg 8 Tdr. til 104 Pbd., Havre 6 Tdr. til 75 Pbd. og Boghvede 9—10 Tdr. til 109 Pbd.

Vestkysten Syd for Ribe: Hvede 8 Tdr., Rug 7—9 Tdr. til 120 Pbd., 2rd. Byg 10—12 Tdr. til 110 Pbd., 6rd. Byg 12—13 Tdr. til 100 Pbd., Havre 8—9 Tdr., Ærter 8—10 Tdr. og Boghvede 5—7 Tdr. til 108—112 Pbd.

Als: Hvede 8—9 Tdr. til 127—128 Pbd., Rug 14 Tdr. til 120—122 Pbd., 2rd. Byg 10—12 Tdr. til 112—114 Pbd., 6rd. Byg 12—13 Tdr. til 106—110 Pbd., Havre 10—15 Tdr. til 75—82 Pbd., Bønner 10—11 Tdr., Ærter 10—14 Tdr. og Boghvede 8—10 Tdr.

Bornholm: Hvede 10—12 Tdr. til 123—127 Pbd., Rug 10—12 Tdr. til 121—125 Pbd., 2rd. Byg 9—10 Tdr. til 111—117 Pbd., 6rd. Byg 10—12 Tdr. 109—112 Pbd., Havre 10—14 Tdr. til 79—80 Pbd., Ærter 5—8 Tdr. og Kartofler 50—60 Tdr.

Det sydbøstlige Skaane: Hvede 8—9 Tdr. til 124—130 Pbd., Rug 9—10 Tdr. til 120—125 Pbd., 2rd. Byg 9—10 Tdr. til 110—116 Pbd., 6rd. Byg 8—9 Tdr. til 102—110 Pbd., Havre 12—13 Tdr. til 80—88 Pbd., Ærter 3—4 Tdr., Kartofler 25—30 Tdr. og Rodfrugter 150—170 Tdr.

Det nordvestlige Skaane: Hvede 10—12 Tdr. til 130—135 Pbd., Rug 5—10 Tdr. til 123—125 Pbd., 2rd. Byg 9—12 Tdr. til 113—118 Pbd., 6rd. Byg 8—10 Tdr. til 106—108 Pbd. og Havre 10—14 Tdr. til 80—86 Pbd.
